

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้เปิดให้บริการมาควบคู่กับการเปิด “มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ วิทยาเขตแพร่” เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๓๐ ในคราวประชุมสภามหาวิทยาลัยครั้งที่ ๑/๒๕๓๐ มีมติให้จัดตั้งวิทยาเขตแพร่ชื่อว่า “มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ วิทยาเขตแพร่” ได้เปิดการเรียนการสอนคณะแรก คือ “คณะครุศาสตร์” วิชาเอกการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๐ มีพระนิสิตรุ่นแรก จำนวน ๕๐ รูป

พ.ศ. ๒๕๔๐ รัฐบาล ได้เสนอให้รัฐสภาตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้ทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๐ และประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ มีพระราชบัญญัติรับรองสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐบาล เป็นนิติบุคคล ในปัจจุบันจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่”

ในปีการศึกษา ๒๕๔๕ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้รับการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามมติสภาวิชาการ ประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๔๕ ตามหนังสือที่ ศธ.๑๗๐๐.๕/๑๔๗ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๕ แจ้งมติสภามหาวิทยาลัย ให้เปิดโครงการขยายห้องเรียนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ วัดบุญวาทย์วิหาร ตำบลหัวเวียง อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สาขาวิชาศาสนา^๑

ในปีการศึกษา ๒๕๔๗ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้รับการอนุมัติในการขยายอาคารเรียน อาคารสำนักงาน และห้องสมุด ออกมาอยู่ที่ มจร.บ้านหนองห้า

^๑ สำนักวิชาการ, เอกสารประกันคุณภาพการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ๒๕๕๐, หน้า ๑ (อัดสำเนา).

ห้องสมุด คือ แหล่งบริการทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร โดยมีบรรณารักษ์ เป็นผู้ดำเนินงาน และบริหารงานต่างๆ ในห้องสมุด โดยจัดระบบเป็นหมวดหมู่ และระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุด มีความสะดวกสืบค้นได้ง่าย ตรงกับความต้องการ ห้องสมุดในปัจจุบัน ทำหน้าที่เก็บรวบรวม จัดระบบ เพื่อให้บริการสื่อสารสนเทศต่างๆ ตลอดจนถึงเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีทางการสื่อสาร อีกทั้งยังมีเครื่องมือในการค้นหาและดำเนินการให้บริการสื่อต่างๆ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ใช้ห้องสมุด

ห้องสมุดมีความสำคัญต่อบุคคลทั้งหลาย เป็นที่รวมวิทยาการต่างๆ ที่ผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลความรู้ได้กว้างขวางทุกสาขาวิชา เป็นสถานที่ที่ผู้ใช้สามารถเลือกอ่านหนังสือและค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง อย่างอิสระ และตามความสนใจของแต่ละบุคคล และยังเป็นสถานที่ ที่ทำก่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านและการค้นคว้า เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ทั้งยังช่วยให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความรู้ที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ เพราะห้องสมุดจำเป็นต้องมีข่าวสารใหม่ๆ ไว้บริการผู้ใช้ และห้องสมุดมีความสำคัญต่อสังคมในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และผู้เรียนแต่ละคนมีความต้องการหรือความถนัดต่างกัน ดังนั้น การเรียนในชั้นเรียนโดยครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แต่เพียงฝ่ายเดียว ย่อมไม่เพียงพอที่จะรอบรู้ในวิทยาการด้านต่างๆ ผู้เรียนจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองอย่างกว้างขวางจากแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุดจึงมีบทบาทสำคัญที่จะสนองตอบแนวทางการจัดการศึกษาด้านนี้

ด้านวัฒนธรรม เป็นศูนย์รวมและรักษาวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่และสืบทอดไปยังอนุชนรุ่นหลัง และเป็นเครื่องวัดความเจริญก้าวหน้าของประเทศนั้นๆ

ด้านเศรษฐกิจ ในฐานะก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ในด้านต่างๆ ช่วยให้เกิดการผลิต การจำหน่าย การหมุนเวียนหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุดให้กว้างขวาง ช่วยสร้างงานและคนให้มีความรู้ ความสามารถ พัฒนาอาชีพการงานให้พลเมืองโดยได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีโอกาสแสวงหาความรู้ พัฒนาตนเองให้เท่าเทียมกัน

ด้านการเมืองการปกครอง ส่งเสริมการเมือง การปกครอง ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ ในระบอบการปกครองของประเทศ รู้จักปกครองตนเอง เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เกิดความสามัคคี

ปัจจุบัน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ จะเป็นศูนย์รวมแห่งวิทยาการด้านต่างๆ ที่มีคุณค่าต่อทุก ๆ คน จะมุ่งมั่นในการทำหน้าที่ให้การศึกษา ค้นคว้าและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาการทางพระพุทธศาสนาและประยุกต์เข้ากับศาสตร์ต่างๆ

อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาการของมหาวิทยาลัย และพระพุทธศาสนาให้นำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ และความเป็นสากล อีกทั้งจะทำหน้าที่ให้บริการความรู้เกี่ยวกับวิชาการทางพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดการพัฒนามวลมนุษย สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืนห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ได้ปรับปรุง และพัฒนาทั้งในด้านพื้นที่การให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ บริการและบุคลากรเรื่อยมา ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของห้องสมุด

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการห้องสมุด ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ทั้งนี้เพื่อที่จะทราบถึงสภาพการให้บริการ ความพึงพอใจ ความต้องการ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตในการใช้บริการห้องสมุด มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริการและทรัพยากรสารสนเทศ ตลอดจนบุคลากรของห้องสมุดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งจะส่งผลต่อการให้บริการของห้องสมุด ให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตแพร่ ใน ๓ ด้าน คือ

๑. สภาพการให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตแพร่

๒. ความพึงพอใจและความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๓. ปัญหาและอุปสรรคการให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัยและกรอบแนวคิด

๑.๓.๑ ขอบเขตประชากร

ขอบเขตประชากร ที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้

๑. อาจารย์และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตแพร่ ในปีการศึกษา ๒๕๕๓ จำนวน ๓๐ รูป/คน

๒. นิสิตชั้นปีที่ ๑ - ๔ ในปีการศึกษา ๒๕๕๓ จำนวน ๔๓๒ รูป

๓. นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ในปีการศึกษา ๒๕๕๓ จำนวน ๒๖ รูป

๔. นิสิตหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต (วิชาชีพครู) ในปีการศึกษา ๒๕๕๓ จำนวน ๘๗ รูป/คน

๑.๓.๒ ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ใน ๓ ด้าน คือ

๑. สภาพการให้บริการ
๒. ความพึงพอใจและความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุด
๓. ปัญหาและอุปสรรคการให้บริการห้องสมุด

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

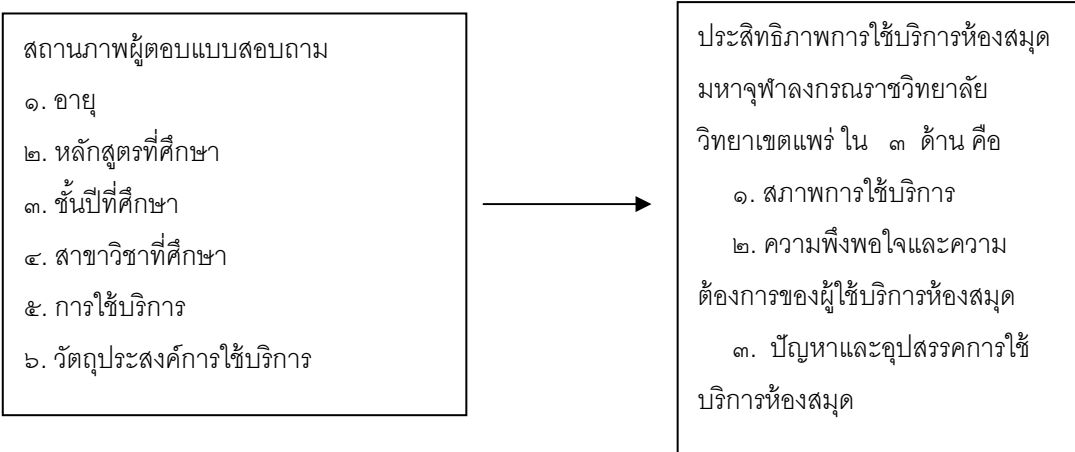
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๑.๓.๔ กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

การศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ สามารถสรุปเป็นแนวคิดและกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ

ประสิทธิภาพ หมายถึง ความพึงพอใจในการใช้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ

ผู้ให้บริการ หมายถึง อาจารย์ เจ้าหน้าที่และนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

สภาพการให้บริการ หมายถึง บริการที่ห้องสมุดจัดให้มีขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยจากทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทของห้องสมุด เช่น บริการยืม - คืน หนังสือ บริการวารสารและหนังสือพิมพ์ บริการสืบค้นคว้าสารนิเทศ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกทางบวก หรือความรู้สึที่ดีของผู้ที่ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ข้อสงสัยข้อขัดข้องในการให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๑.๖ ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

๑.๖.๑ ได้ทราบถึงประสิทธิภาพการให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๑.๖.๒ ได้ทราบถึงความพึงพอใจและความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๑.๖.๓ ได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

๑.๖.๔ เป็นแนวทางในการพัฒนา การให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุด